

„Ezer más égető gond van”

A kulturális szféra az elmúlt időszakban leginkább a Nemzeti Színház körüli botrányok, zavaros személyi kérdések és a pénzhiány miatt került reflektorfénybe, pedig akadnak pozitívumok is: beindult a Márai-program, elfogadták a régészeti feltárással szembe fordított jogszabályt.

A kormányzat egyéves kultúrpolitikai teljesítményét L. Simon Lászlóval, az Országgyűlés Kulturális és Sajtóbizottságának elnökével értékeltük.

– *Eltelt egy év a kormányzati kultúrpolitikában is. Elégedett?*

– Az Országgyűlés Kulturális és Sajtóbizottságának, illetve a Fidesz parlamenti kulturális munkacsoportjának vagyok a vezetője; a munkacsoport politikai döntéselőkészítő helyzetben van, a bizottságban pedig már csak az elénk kerülő kormányzati vagy egyéni képviselői törvénytervezetekkel

foglalkozunk. A kultúra ügyeinek tényleges irányítása a Szócs Géza vezette államtitkárság feladata, velük szorosan együttműködöm. Természetesen az eredményekről és a nehézségekről is van véleményem.

– *Kezdjük a pozitívumokkal. Mit tart a legfontosabb eredménynek?*

– Elsősorban a régészeti feltárással szembe fordított jogszabály megváltoztatását, amely az

én egyéni képviselői indítványom volt. Hiller István minisztersége idején a régészeti feltárást központosították, a Kulturális Örökségvédelmi Szakszolgálat döntött arról, ki, hol, mennyiért végzi majd el az adott területen a feltárást. A beruházói-kivitelezői oldalról a forrásokat – legyen szó autópálya-építésről vagy egy magáncég beruházásáról – el-

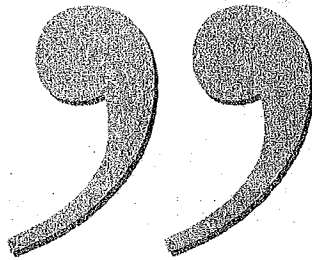
vették a megyei múzeumoktól, és a sok esetben milliárdos nagyságrendű összegeket odaadták a központi szervnek. Mindez ellehetetlenítette a múzeumok működését, hiszen azelőtt a források egy részét a rezsire lehetett fordítani. Ennek hiányában a vidéki múzeumok jó része csődközeli állapotba került. Márpedig ezek megerősítésére nagy szükség lenne, hiszen a vidéki múzeumokban és levéltárakban koncentrálódik a helyi szellemi élet jelentős része. A vidéki tudományos élet pedig nagymértékben hozzájárul az önazonosság-tudatunkhoz, ezért stratégiai kérdés.

– Halad a visszaalakítás?

– Elég lassan. Azzal elégedetlen vagyok, hogy a szakszolgálat jogutódjaként működő Nemzeti Örökségvédelmi Központ milyen módon adja vissza a forrásokat a megyéknek, s hogy az ott főlhalmozódott infrastruktúra sorsa hogyan alakul. Ennek sokkal olajozottabban kellene mennie. A háttérben zajló folyamatok arra mutatnak rá, hogy a 2001-ben elfogadott kulturális örökségvédelmi törvényt is fölül kell vizsgálnunk, mert mára pontosan látható, hogy gazdasági oldalról nagy az elégedetlenség a feltárások tempója és forrásigénye miatt. Ha nem változtatunk ezen, akkor a gazdasági lobbi át fog lépni rajtunk, és a még megmenthető értékek is el fognak veszni. Úgy kell segítenünk a beruházói oldalnak, hogy közben a legfontosabb tudományos kérdésekben nem engedünk. Nem mondhatunk le arról az örökségről, amely régészeti leletanyagként a földben szunnyad.

– Elkészült a világörökségi törvény is.

– A zárószavazás előtt álló törvényt például értékűnek tartom, mert amellett, hogy a nemzetközi egyezményekhez igazodik, az örökségvédelmi szakma is egy emberként állt mellénk. Később azt is meg fogjuk oldani, hogy például a Tokaj-hegyaljai borvidék egységes kultúrtájként legyen védett, kellő garanciát adva arra, hogy ésszerűtlen beruházásokkal ne veszélyeztessük a jövőjét. Ha 2012-től a tervezett négyszázmilliós forrást is megkapják a világörökségi helyszínek, az nagy előrelépés lesz. A szocialisták által lenullázott egyházi örökségvédelmi forrásokat pedig elkezdjük feltornáznai, újra pénzt áldozunk az egyházi épített örökség megóvására. Ez turisztikai szempontból is fontos, hiszen sok településen nincs más látnivaló, csak az évszázadok óta ott álló templom.

NEM SZERETNÉM, HA
A VILÁG ANNYIRA ÁL-
SZENT ÉS PRÜD IRÁNY-
BA MENNE, HOGY AZT
A SZÍNT, AMELYBEN
MADÁCH A SZERZŐI
UTASÍTÁSBAN BU-
JÁLKODÁSRÓL ÍR, ÉS
AMELYBEN A RÓMAI
BIRODALOM FERTŐJÉT
MINT AZ EMBERI CIVI-
LIZÁCIÓ ZSÁKUTCÁJÁT
VÁGJA A KÉPÜNKBE, KI
KELLENE CENZURÁZNI.
**UTOLJÁRA AZ ÖTVE-
NES ÉVEKBEN VOLT
SZOKÁS AZ ILYESMI**

Mikor ezek állagmegóvására, védelmére ideológiai megfontolásból nem adtak pénzt, valójában nem gondolták végig, hogy milyen komoly kárt okoznak.

– Tud konkrétumot említeni?

– A jáki templom egy évtizede húzó-dó rekonstrukciójára újra lesz forrás, de az uniós pénzalapoknál is lesznek majd templomfelújításra is fordítható pályázati források. Egyébként a nemzeti emlékhelyekkel is foglalkozunk, nem önálló törvényben ugyan: a kormány nemsokára elénk kerülő javaslata definiálja a nemzeti és a történelmi emlékhely fogalmát, melyekhez forrásokat is akarnak rendelni. Látható például, hogy a székesfehérvári királysírok rendezése körüli huzavonában nem tudnak megegyezni a felek, most viszont jogszabály rendelkezik majd azon történelmi helyszíneinkről, melyek a nemzet szempontjából nagy jelentőséggel bírnak.

– Másik nagy célkitűzése a közbeszerzési törvény módosítása volt. Sikerült e téren eredményt elérni?

– Volt, amit egyszerűsítettünk. A Nemzeti Fejlesztési Minisztérium által kidolgozott törvénytervezetbe bekerültek az én javaslataim is, például hogy egy hangverseny esetén ne kelljen közbeszerzést kiírni. Ha egy világsztárt meghívunk hazánkba egy operafesztiválra vagy rockkoncertre, arról ne kelljen közbeszerzési pályázatot kiírni, mert bár a sztárgázsit eléri a közbeszerzési értékhatárt, egyetlen művészről van szó, akinek saját produkciós irodája van. A jövőben egyszerűsíteni kell a könyvtárak állománygyarapítással kapcsolatos közbeszerzési pályázatait is. Mind a tankönyvpiacon, mind a könyvtári könyvbeszerzési piacon az államnak a százszázalékos tulajdonában lévő Könyvtárellátó Nonprofit Kft.-t kellene pozicionálnia, amely most is részt vesz ugyan a piaci szegmensben, de kisebb súllyal. A könyvtárellátó a Magyar Posta kiváló logisztikai képességét is használhatná, így egyszerre két eredményt is elérhetnénk: a könyvtárak olcsóbban jutnának könyvekhez, a terjesztés haszna pedig az államnál maradna.

– Sokáig bizonytalan volt a Márai-program elindulása is.

– A nehézségek ellenére elindítottuk, ami óriási eredmény, ám két problémát én is látok. Egyrészt nem sikerült hozzárendelni az eredetileg tervezett egymilliárdos forrást, bár így is nagyobb összegről be-

AZT IS MEG FOGJUK OLDANI, HOGY A TOKAJ-HEGYALJAI BORVIDÉK EGYSÉGES KULTÚRTÁJKÉNT LEGYEN VÉDETT, **KELLŐ GARANCIÁT ADVA ARRA, HOGY ÉSSZERŰTLEN BERUHÁZÁSOKKAL NE VESZÉLYEZTESSÜK A JÖVŐJÉT**

szélünk, mint ami eddig a könyvkiadásra jutott. Másrészt nem indult be a program részét képező Publishing Hungary program, azaz a magyar könyvek idegen nyelvekre való fordításának nagymértékű támogatása. Ez hatalmas adósságunk a magyar irodalom felé, nem beszélve arról, hogy mindez nemzetpolitikai kérdés.

– *Az első ötszáz támogatott könyv címét már nyilvánosságra hozták az NKA honlapján. Mit szól a listához?*

– A tényirodalmi részével elégedetlen vagyok. Egyrészt, mert van olyan kiadó, amelynek több kiadványa is szerepel a listán úgy, hogy a vele szoros munkakapcsolatban álló személy is ott ül a kuratóriumban. Másrészt nem hiszem, hogy a felsoroltak mellé egy sem fért volna be például a Széphalom Könyvműhely Karácsony Sándor-sorozatából. Egy ilyen nagy magyar gondolkodónak szerintem helyet kellene kapnia akár a világhírű filozófusok mellett is.

– *Térjünk át a kultúrdiplomáciára. Szócs Géza államtitkár kiemelt területe-*

ként a filmipart nevezte meg, amelynek egyik sarokköve az őszre tervezett Budapesti Nemzetközi Filmfesztivál lenne. Reális az elképzelés?

– Valóban jól tennének hazánknak az ehhez hasonló nagy nemzetközi rendezvények, különösen, mert a hazai filmes fesztiválok eddig nemigen tudtak széles nemzetközi szintésre kilépni. Ehhez viszont irdatlan sok pénz kell. Egy hasonló A kategóriás filmfesztiválon világsztárok jelennek meg, akik nem fognak külvárosi panziókban aludni.

– *Hiányzik az infrastruktúra?*

– Az még csak hagyján, mert egyszer megépül majd Budapesten az új kongresszusi központ, szállodáink vannak, repülőtérünk is, a magyar filmstúdióháttér pedig jelentős. Elvileg minden lehetőségünk megvan egy ilyen nagy nemzetközi fesztivál létrehozására, de ehhez rengeteg idő, munka és pénz kell. Jelenleg viszont egyetlen fillér állami pénz sem áll rendelkezésre, én pedig nem látom azokat a magánbefektetőket, akiknek megérné

egy ilyen nagy volumenű filmes eseményt finanszírozni. Éppen ezért szkeptikus vagyok – szerintem idén ebből nem lesz semmi.

– *A másik időről időre reflektorfénybe kerülő műfaj a színház, ám sajnos leginkább a botrányok miatt: sok a vita a Nemzeti körül, amely főként Alföldi Róbert igazgatói működésével, rendezői munkájával kapcsolatos. Ön szerint alkalmas egy ilyen megosztó személyiség az ország kiemelt kulturális intézményének vezetésére?*

– Fel lehet tenni azt a kérdést, hogy valóban Alföldi Róbert-e a legalkalmasabb személy a Nemzeti Színház vezetésére, de ez ennél bonyolultabb dolog. Magyarországon sok izgalmas előadást produkáló, rendkívül gazdag színházi élet van, még a mostani finanszírozási nehézségek ellenére is. Én sok színházi előadást nézek meg, és sokszor olyanokkal kell vitáznom a parlamentben, akik ugyanezt nem mondhatják el magukról. Így pedig nehéz érdemi párbeszédet folytatnunk. Szerintem az Alföldi Róbert kapcsán kialakult

vita azért káros, mert úgy tűnik, mintha ez lenne a magyar kultúra legfontosabb problémája.

- Azért mégsem mindegy, ki áll egy ilyen kulcsintézmény élén.

- Természetesen fontos kérdés, hogy milyen irányban halad egy kiemelt nemzeti intézmény, ki a vezetője. Legalább ilyen fontos az Országos Levéltár, a Magyar Nemzeti Múzeum vagy az Opera sorsa. De a kultúra problémáit látva vannak égetőbb kérdések is. A Heves megyei önkormányzat csődje miatt bezárhat az egri színház vagy az évi négyszázezer látogatót vonzó vármúzeum. Az Alföldi-féle kirakatviták az érdemi kérdésektől veszik el az időt: az önkormányzati törvény módosítása előtt végig kellene beszélnünk, hogy ki és miből tartsa fenn a közgyűjteményeinket és a közművelődési intézményeinket, de ezer más égető gondról tudnék beszámolni. Legfőképp, hogy mit tegyünk a mindenhol érzékelhető óriási forráshiánnyal. Annyi mindenről kellene beszélnünk a szakbizottságban is, de képtelenség, mert van olyan képviselő, akinek minden mondata úgy kezdődik, hogy Alföldi Róbert.

- Ön a vitát kirobbantókkal ellentétben látta az utóbb nagy vihart kavart Alföldi-féle Tragédia-feldolgozást. Mit gondol róla?

- Több Tragédia-előadást láttam - Ruszt Józsefétől a Nemzeti nyitó előadásának Szikora-féle rendezéséig -, és ebbe a sorba beilleszthető az Alföldi-féle felfogás. És nem szeretném, ha a világ annyira álszent és prúd irányba menne, hogy azt a színt, amelyben Madách a szerzői utasításban bujálkodásról ír, és amelyben a Római Birodalom fertőjét mint az emberi civilizáció zsákutcáját vágja a képünkbe, ki kellene cenzúrázni. Utoljára az ötvenes években volt szokás az ilyesmi. Az a baj, hogy mára olyan közbeszéd alakult ki, hogy akiknek fogalmuk sincs az előadásról, azok gyalázkodnak, csak azért, mert Alföldi egy negatív idollá vált bizonyos politikai körökben. El kell menni, meg kell nézni. Én sem így rendeztem volna meg, de attól még kifejezetten inspiratív, a fiatalokat megszólítani képes előadást láttam. A művészeti szabadság pedig az állam által garantált alkotmányos jog, benne van az új alaptörvényben is. Az ugyancsak aggályos lenne, ha a kétharmados Fidesz-KDNP-többség a Jobbik igényeinek megfelelően hozná meg a

döntéseit. Mert ha a Jobbik kiabál, hogy le kell váltani Alföldit, akkor holnapután le akarja majd váltani egy másik színház igazgatóját is, mondjuk a Debreceni Csokonai Színház élén álló Vidnyánszky Attilát. Hiszen az ő Tragédia-feldolgozásában, a paradicsomi színben mindenki meztelen volt. Ugye nem kéne ezért az általam egyébként az egyik legtehetségesebb rendezőnek és színházigazgatónak tartott Vidnyánszkyt is leváltani? Csak ha ezeket én elmondom, azzal jönnek, hogy tessék, az egyik perverz védi a másikat.

- Azokra a fiatalabb korában írt versekre gondol, amelyek miatt főként jobbikos és szélsőjobbos körökhez köthető internetes portálokon támadják?

- Azokkal az alacsony színvonalú megszólalásokkal, amelyek néhány szélsőséges portálon olvashatók, s olyan szövegeket tartalmaznak, hogy „reméljük, ez a szerencsétlen állat nem szaporodik”, nem szeretnék foglalkozni. Négygyermekes családapa vagyok, aki normálisan és tisztességesen neveli a gyermekeit, keresztény szellemben. Egyébként mindenhez hozzá lehet szokni: ha az ember reflektorfényben van, az ezzel jár együtt. A feleségemet és az édesanyámat is fel kellett készítenem, hogy a legjobb, ha nem olvassák, amit rólam írnak, de ha mégis, viseljék el, hogy egy csomó olyan dolog jelenik meg, amiből egy szó sem igaz.

- A költő-művész L. Simon Lászlót sem bántja mindez?

- Egy kicsit. Tizenkét könyvem jelent meg eddig, köztük két kultúrpolitikai tanulmánykötet, több esszékötet is. Blaskó Péter előadásában CD jelent meg a Japán-hajtás című könyvem verseiből. A könyveim közül kiragadtak egyet, ahol olyan szereplő olvasható, amelyben valóban vannak obszcén kifejezések, de ezeknek megvan a szerepük és a helyük a szövegben, bár vitathatatlan, hogy szélesebb közönség számára nehezen befogadhatóak, nem úgy, mint a legújabb könyvem közérthető lírai esszéi. Egy drámában az olvasó könnyen megérti, hogy az egyes szám első személyben megszólaló hős szerepében nem az író beszél, a verseknél ezt nehezebb elválasztani, hiszen a költő szinte mindig egyes szám első személyben szólal meg. Ezért amit a szereplőből idéznek tőlem, az nem olyan, mint egy esszéből vagy politikai beszédből kivett gondolat. Amúgy pedig nem akarok olyanokkal vitatkozni, akik nem tudják, mit

jelent a vendégszöveg, hogyan lehet idézőjel nélkül is idézni, akik nem jönnek rá arra sem, hogy éppen egy Karinthy-, egy Kassák-sorral, esetleg egy Toulouse-Lautrec-idézettel találkoznak. Nemrég, amikor Orbán Viktornak adtam egyet a Személyes történelem című új esszékötetből, a miniszterelnök úr mosolyogva kérdezte, ebben olvashatók-e az erotikus verseim. Mondtam, nem, ebben a hazával, a szülőfölddel, a magyarsággal és a családdal kapcsolatos esszéim vannak. Az erotikus versek egyébként nyugodtan beleférnek egy alkotói pályába: a magyar irodalomban Janus Pannoniustól Petőfi át Döbrentei Kornélig a legtöbb jelentős alkotónál találkozunk hasonló szabadszájúsággal.

- Miniszteri biztosból két napra főigazgató lett Horváth Ádám, aztán mintha kormányzati kommunikációs káoszba fulladt volna a történet. Ön szerint mikor rendeződik megnyugtatóan az Opera helyzete?

- Nem tudom, ebbe a döntéshozatalba engem nem vontak be. Azt láttam az elmúlt fél évben, hogy Horváth Ádám miniszteri biztosként ambíciózusan, okosan állt hozzá az Opera ügyéhez. A mostani helyzetben - az én jogértelmezésem szerint - új pályázat kiírására lenne szükség. Az Operánál mint kiemelt nemzeti intézménynél azt kellene elérni, hogy újra a nemzetközi operajátszás egyik fontos színhelyévé váljon. Azt tudom, hogy a miniszterelnök úr és Réthelyi miniszter úr is így gondolja.

- Az Operaház és a Nemzeti Színház, a két nagy stratégiai intézmény körüli folyamatos botrányok miatt a közvélemény viszont hajlamos azt gondolni, hogy a kormánynak ehhez nincs elég karakteres kultúrpolitikája.

- Számos helyen romeltakarítást végez a kormány, bízom benne, hogy hamarosan a kultúrára is nagyobb figyelem fog jutni. Ám a problémák nagy része nem pénzkérdés. Kivételek vannak, például a filmipar, ahol előre elköltötték a következő három év filmgyártására szánt pénzeket. Ám az Operaháznak nem a forráshiány miatt nincs most főigazgatója, ahogyan a Nemzeti körüli hercehurcának sem ez az oka. A kultúrát mindig kiemelt ágazatnak kellene tekinteni, és a következő három évnek az lesz számomra a feladata, hogy ez meg is látszódjon.

Farkas Anita, Szentéi Anna